

BIBELEN OG VERDEN

nr.1 | 2018

LÆS OGSÅ

ET LIV
UNDER
JORDEN

HIMMELSK
BRØD

LEDER:
ER JESUS
EN 'HEN'?

CENTRALASIEN:

DET KAN KOSTE DYRT AT BEKENDE SIG TIL KRISTEN- DOMMEN

Overlæge på modig mission

BIBELSELSKABET

Frederiksborggade 50

1360 København K

Tlf.: 33 12 78 35

bibelselskabet@bibelselskabet.dk

www.bibelselskabet.dk

ANSV. UDGIVER

Birgitte Stoklund Larsen

REDAKTIONSGRUPPE

Synne Garff, redaktør

LAYOUT: Ribergård & Munk

TRYK: Nofoprint - Helsingør

FORSIDEFOTO:

Yurii Petrenko

Bibelen og Verden udsendes fire gange årligt til alle, der ønsker information om bibelarbejdet

GAVER TIL BIBELARBEJDET

Reg. nr.: 3001

Kontonummer: 9 00 04 88

Giro: 9 00 04 88

SPØRGSMÅL OM

DONATIONER:

Allan Petersen

ap@bibelselskabet.dk

Bibelselskabet arbejder for at oversætte og formidle Bibelen.

Bibelselskabet modtager ingen offentlig driftsstøtte og er derfor afhængig af indsamlede midler og salgsindtægter.

FOTO: Casper Tybjerg

Bibelselskabets protektor er Hendes Majestæt Dronning Margrethe II.

Myndighederne i Centralasien fører kontrol med religiøse organisationer. Det rammer Bibelselskabernes arbejde, præster og enkeltpersoner

Af Synne Garff

FOTO: Bernt G. Olsen

De kristne går stille

Den snebeklædte bjergkæde strækker sig så langt øjet rækker, det kuperede landskab er fyldt med grantræer, grønne sletter og et flor af gule blomster. En brusende elv bryder stilheden. Naturen er storslået langs den berømte silkevej, der i århundreder blev benyttet af handelsrejsende via et sindrigt system af veje, som forbandt Kina med Mellemøsten. Nogle områder er tørre ørkenbanker, hvor stort set ingen planter kan få fat, så landbefolkningen må leve af husdyrhold. Centralasien er præget af pågående fattigdom. Forældre må forlade deres børn for at søge ind til de store byer og tjene til livets ophold på fabrikker eller ved prostitution.

Et etnisk kludetæppe

Indtil 1990 hørte Centralasien med til Sovjetunionen, men med opløsningen af østblokken blev der oprettet ikke mindre end fjorten selvstændige stater. Det, jeg her kalder Centralasien, er de tidligere områder syd for Rus-

land, som i dag består af Usbekistan, Kasakhstan, Kirgisistan, Turkmenistan og Tadsjikistan. Hertil kan regnes Aserbajdsjan, selv om landet ligger i Europa. Centralasien er et kludetæppe af forskellige etniske grupper. Nogle af grænserne er uklare, og det giver grobund for farlige konflikter. Alle landene har fået deres navne efter det dominerende folkeslag. For eksempel domineres Kasakhstan af kasakhere. Alle landene har forskellige etniske grupper. Man finder koreanere, uigurer, kurdere, russere og romfolket. Jøderne, som traditionelt drev forretninger langs Silkevejen, har stort set alle forladt regionen.

Fra undertrykkelse til åbenhed

Sovjetunionens religionsundertrykkelse blev erstattet med åbenhed i begyndelsen af 1990'erne.

Islam fik hurtigt vind i sejlene. Midt i fattigdommen og elendigheden skød moskeer op

FOTO: Yurii Petrenko

med dørene

godt hjulpet på vej af en effektiv muslimsk missionsvirksomhed. I hele regionen befæstede islam sin stilling med økonomisk assistance fra andre muslimske land som Tyrkiet og Golfstaterne.

Radikalisering

Radikale islamiske grupper begyndte tidligt at etablere sig. Det førte til konfrontationer med nationale myndigheder. En række terrorangreb fik helt konkret myndighederne til at stramme grebet. Alle landene i regionen har sekulære styre med en skarp adskillelse mellem stat og religion. Konfrontationerne førte til, at radikale muslimske grupper blev forbudt, og der blev indført streng kontrol med religiøse organisationer. Det ramte også de kristne, selvom de aldrig havde været en del af de voldelige oprør med myndighederne.

Der er også et vældigt pres mod muslimer, der vælger at blive kristne. Nogle kvinder oplever, at de ikke er noget værd i islam, og fø-

ler sig for første gang værdsat i den kristne kirke. Både kirker og enkeltpersoner oplever at de bliver forfulgt og nægtet retten til fri religionsudøvelse. Kirker bliver nægtet offentlig registrering, hjem ransages på jagt efter bibles og bøger om kristendommen, præster bliver idømt bøder og fængselsstraffe.

Kirkerne vokser

På trods af presset fortsætter kirkerne med at vokse. Der er mange uregistrerede husmenigheder, som samles i hemmelighed. Der er store forskelle mellem landene i regionen. Bibelselskabets privilegium er, at vi arbejder åbent og efter godkendelse fra myndighederne. Nogle gange er det med til at begrænse, hvor mange bibles vi kan distribuere, og på hvilke sprog det kan ske. Men der arbejdes, og meget lykkes - med dygtig og vedholdende hjælp fra et netværk af frivillige.

INDHOLD

Side 6
Kristne under jorden

Side 8
Verdens yngste bibelselskab

Side 9
Uzbekiske brød på dansk

Side 12
Kærligheden i vinden

Leder side 15
Gud m/k

Overlæge på farlig mission med Bibelen

Keremet er kontroversiel. Hun er læge, kvinde, tidligere muslim og så rejser hun rundt med bibler, selv om hun møder modstand

Det religiøst brogede landskab i Centralasien finder vi en usædvanlig kvinde. Keremet rejser rundt med bibler til de kristne, selv om hun møder modstand. Den modne kvinde voksede op som muslim, læste sine bønner fem gange om dagen, men følte sig fremmedgjort i forhold til sin religion. Hun blev kristen, men omvendelsen skabte problemer, især for den 18-årige datter, der skammede sig over moderens nye tro. Datteren turde ikke at vise sig på gaden. Det blev så slemt, at datteren truede med at tage sit eget liv. Hun blev fundet på en bro, hvorfra hun var fast besluttet på at kaste sig ud. Datteren blev gudskelov reddet og giftede sig sidenhen med en muslimsk mand.

HVAD ER DET, der i den grad provokerer muslimer i forhold til kristendommen? Det er f.eks. Jesus. I Koranen optræder Jesus som profet. Men Jesus er kun profet. At fortælle at Gud bliver menneske, at Jesus er Guds søn, der gennemgik de mest forfærdelige lidelser for vores skyld og derfor kender hver en lille krog i menneskesindet, det er blasfemi. I islamisk kultur ville Gud aldrig nedlade sig til den slags. For nu blot at nævne en enkelt ting.

Det gik ikke værre eller bedre end at Keremets datter selv blev kristen. Det skete i smug. Datteren tør dog ikke fortælle sin muslimske mand om kristendommen. Keremet tager ofte rundt med bibler. En dag kom seks mænd fra sikkerhedspolitiet stormende ind i det lokale, hvor hun opholdt sig med nogle af sine kristne veninder. Sikkerhedspolitiet havde fået farten af, at Keremet havde kasser med Det Nye Testamente liggende. Det lykkedes kvinderne at kamouflere kasserne ved at smide undertøj over, og ingen af mændene vovede at røre det. Politimændene fandt dog nogle enkelte bøger med Det Nye Testamente, og det var nok til at kvinderne kom ind til afhøring på politistationen.

En af de politimænd, der afhørte Keremet, var ikke helt frisk. Derfor kom samtalen til at dreje sig om hans sygdom. Det endte med, at han spurgte, om de havde en hjælpepakke til en politimand med mange børn. Det havde de. Og kvinderne fik lov til at tage alle de beslaglagte nytestamenter med sig.

HVORFOR BLIVER KEREMET VED? Fordi hun oplever en helt ny form for fred, som troen har givet hende. Bibelstudier giver hende mod, når hun er bange. Mange nykristne til-

Keremet er pensioneret overlæge. Hun voksede op som muslim, men er konverteret til kristendommen.

trækkes af en nådig og kærlig og tilgivende Gud. Tænk, at han var villig til at lade sin søn gå i døden for vores skyld!

Keremet bliver ved med at rejse rundt med bibler. Selv om hun ved, at det ikke er uden risiko og i en periode splittede hende og datteren ad. I næsten alle landsbyer i det område, hvor Keremet bor, er der nu to eller tre kristne familier.

Centralasien er et etnisk kludetæppe.

Tro ikke, at jeg er kommet for at bringe fred på jorden. Jeg er ikke kommet for at bringe fred, men sværd. Jeg er kommet for at sætte splid mellem en mand og hans far, en datter og hendes mor, en svigerdatter og hendes svigermor, og en mand får sine husfolk til fjender. Den, der elsker far eller mor mere end mig, er mig ikke værd, og den, der elsker søn eller datter mere end mig, er mig ikke værd.

Matthæusevangeliet
kapitel 10, vers 34-37

Kilde: Det Norske Bibelselskab
Bearbejdelse: Synne Garff
Fotos: Yurii Petrenko

FAKTA OM CENTRALASIEN

Mellem Rusland i nord og Afghanistan i syd, mellem Tyrkiet i vest og Kina i øst, ligger en række spændende lande, både historisk, kulturelt og religiøst. Regionen omfatter Kasakhstan, Usbekistan, Kirgistan, Tadsjikistan og Turkmenistan og er nogle af verdens fattigste lande. Aserbajdsjan regnes også ofte til Centralasien både kulturelt og politisk.

Der bor omkring 75 millioner mennesker i Centralasien:

- Usbekistan: ca. 30 mill.
- Kasakhstan: ca. 17 mill.
- Aserbajdsjan: ca. 9 mill.
- Tadsjikistan: ca. 8 mill.
- Kirgistan: ca. 6 mill.
- Turkmenistan: ca. 5 mill.

Der er Bibelselskaber i hele området bortset fra i Turkmenistan. Islam er på stærk fremmarch og den dominerende religion i alle seks lande. Men der er en voksende minoritet af kristne. De lokale bibelselskaber samarbejder med alle kirkesamfund.

KRISTNE UNDER JORDEN

Unge og gamle mødes hemmeligt omkring deres nye tro for ikke at risikere social udstødelse og det, der er værre ...

” Vi kan i hvert fald vise vores hænder

”Vi kan i hvert fald vise vores hænder”, siger nogle af medlemmerne af en husmenighed. De kristne samles trofast for at høre bibelfortællinger. De mødes 15-20 mennesker på forskellige ugedage og tidspunkter. De ankommer typisk to ad gangen for ikke at vække opmærksomhed. Når biberne bliver konfiskeret af politiet, hører de i stedet Bibelen som lydbog. Indspilningerne

findes på russisk og en række nationale sprog. Børnene kan godt lide at høre fortællingerne fra Det Nye Testamente. Selv om det ikke er forbudt at eje en bibel, kan politiet sagtens finde på at tilbageholde personer, blot fordi de har en bibel. Det lokale bibelselskab sørger for, at der kommer nye biber, hver gang nogle bliver konfiskeret.

BLIV FAST GIVER I DAG

Støt kristne og vær med til at udbrede Bibelen til mere end 200 lande og territorier. Klik ind på www.bibelselskabet.dk/forfulgt

” Kom til at tro, da jeg læste i Bibelen

Vi møder tre unge kristne i en by i Centralasien. For ikke at vække opsigt har de inviteret på sightseeing i den historiske by

Vi satte os på en cafe for at indtage nogle vidunderlige lokale retter. Når ingen af tjenerne stod ved bordet og lyttede, fortalte de tre unge om, hvordan de blev kristne. Aziz og Latifa er gift og først i trediverne. De har to døtre. Taman er midt i 20'erne. Han er også gift, men har stadig ingen børn. De tre har efterhånden kendt hinanden i en del år.

”Vi kom fra en anden baggrund, og det var længe en hemmelighed, at vi var kristne. Vores forældre ville smide os ud, hvis de vidste det. Men en dag kom sikkerhedspolitiet og fortalte det. Og så begyndte problemerne,” forklarer Taman, der hørte om evangeliet igen sin ven Aziz.

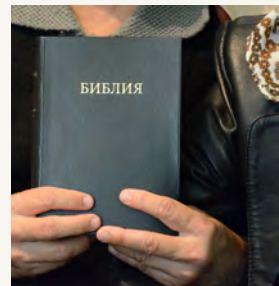

De måtte ikke længere gå i kirke, men blev tvunget til at følge familiens tradition.

”Aziz gav mig først en bibel på russisk, men da jeg ikke forstår russisk så godt, spurgte jeg, om det var muligt at få en bibel på mit eget sprog.”

Det var det. Taman var glødende optaget af at finde ud af, hvordan den kristne Gud var. Han læste om natten og kunne finde på at ringe sin ven Aziz op på alle tider af døgnet. De to mødtes ofte og kunne diskutere i timevis. Det endte med, at også Tamans søster blev kristen. Hun bad også om en bibel.

”Hvis ikke vi havde fået mulighed for at læse i Bibelen på vores eget sprog, i vores eget land, så var vi aldrig blevet kristne. Vi er så taknemmelige for støtten til bibelarbejdet i vores land.”

Kilde: Det Norske Bibelselskab

Oversættelse og bearbejdelse: Synne Garff

Verdens yngste bibelselskab

Det er kun et år siden, at det lykkedes at etablere et bibelselskab i Aserbajdsjan

I det vestlige hjørne af Centralasien, som nabo til verdens første kristne land Armenien, ligger landet, der med en målrettet indsats fra De Forenede Bibelselskaber er lykkedes med at få etableret en base for bibeloversættelse og uddeling.

”Vores partnere har hjulpet os med at tage disse første vigtige skridt, og vi sætter stor pris på alle jer, kære venner,” udtaler Rasim Khalilov, som er blevet udpeget til generalsekretær. Aserbajdsjan var en del af Sovjetunionen, landet er officielt sekulært. 96% af befolkningen er muslimsk. De kristne udgør altså et mindretal på lidt over 2% af de 9,5 millioner indbyggere. Alle kristne kirkesamfund (ortodokse, romersk-katolske og evangeliske) er repræsenteret i bestyrelsen for det nye bibelselskab.

”Aserbajdsjan er et land, der virkelig har brug for Bibelen,” forklarer Rasim. ”I sidste uge importerede vi 3.000 russiske bibler fra Ukraine. Nu har vi travlt med at distribuere dem blandt kirkerne, der i den grad har glædet sig til at modtage dem. Vi planlægger også at trykke 1.600 azeri-bibler for at imødekomme behovet blandt azeri-talende i vores kirker.”

Der foreligger ingen skrifter for børn og unge på hverken russisk eller aserbajdsjansk, der også kaldes azeri, så det bliver et af de næste projekter.

Bibelen efterspørges af kristne i alle aldre i Centralasien. Frygten for ikke at få en værdig begravelse holder nogle ældre tilbage fra at blive kristne, mens andre vælger at holde det hemmeligt, at de konverterer. For kristne nægtes ofte begravelse i lokalsamfundet. Det hænder, at hele landsbyen holder sig væk fra begravelsen. En sådan ydmygelse er noget af det værste, der kan ske. Omkostningerne både for dem selv og for familien vil være for omfattende, hvis de åbent bekender deres nye tro. På billedet er det to ældre damer i Aserbajdsjan, som ikke er bange for at vedkende sig deres kristne tro.

Uddelingen af børnebibler er i fuld gang. Men der mangler skrifter til børn og unge på russisk og azeri.

Elchin Pashaev (tv) er næstformand i Bibelselskabets bestyrelse i Aserbajjan; Rasim Khalilov (th) er generalsekretær. Her fremviser de den attest, der viser, at myndighederne har givet tilladelse til at drive et bibelselskab. Når det gælder kravene til registrering af menigheder, er der stor forskel på landene i Centralasien. For etniske russere er det nemt at få registreret en menighed, fordi de regnes som kristne i udgangspunktet. Myndighederne kan dog kræve op til flere hundrede underskrifter, for at en menighed kan blive registreret. I nogle lande er det ikke muligt for en person med muslimsk baggrund at blive godkendt som underskriver. Det er desværre et problem, fordi de fleste russere med kristen baggrund forlod området efter 1991.

FOTOS: De Forenede Bibelselskaber

Uzbekiske brød på dansk

KIRSTEN SKAARUP (th) har besøgt mere end 50 lande verden over for at finde sunde, lækre og spændende opskrifter til det danske kærlige køkken. Hun har altid rejst med rygsæk under primitive forhold. En rejseform, der gjorde Kirsten Skaarup til medlem af og formand for Danske Kvindelige Eventyrere. En af turene førte Kirsten Skaarup til Uzbekistan, hvor hun fik lov til at være med i et bageri. Hos uzbekerne indtager brød nemlig en central plads i kosten. De fleste er smukt dekorerede med brødstempler, der giver hvert eneste brød en signatur. Brød er grundpillen i al mad. Brød er basisnæring. Brød er helligt.

Flade brød fra Uzbekistan med topping

10 g gær
4 dl lunkent vand
2 tsk salt
1 tsk sukker
2 spsk olivenolie
100 g fuldkornsdurummel
eller fuldkornshvedemel
450-500 g hvedemel

Topping:

sesamfrø
jomfru i det grønne (Nigella-frø)
hakkede skalotteløg
za'atar *) rørt med olivenolie
olivenolie
evt. mandler og/eller pistacienødder
*) za'atar:
2 spsk sesamfrø
1 spsk spidskommenfrø
2 spsk tørret oregano og/eller timian
1/2 spsk sumac (Hvis du ikke kan finde det let syrlige krydderi, sumac, så tilsæt lidt reven citronskal eller rist 2 spsk frisk citron-timian sammen med frøene).
salt, peber

Lad dejen hæve til dobbelt størrelse, 2-3 timer.

Tænd ovnen på 250 grader og sæt en skål med varmt vand i bunden af ovnen.

Lav mønstre med en gaffel eller en lille rund form. Stænk brødene med vand.

Sæt brødene i ovnen ca. 8 minutter. Tag dem ud og pensl med olivenolie.

Fordel za'atar og læg på brødene og/eller drys med sesamfrø og jomfru i det grønne.

Skriv varmen ned til 225 grader og bag brødene til de er gyldne, 10-12 minutter.

Se flere opskrifter på Kirsten Skaarups hjemmeside: kirstenskaarup.dk

Alt tilgiver jeg dig

Familien blev oprørt, da Barno læste i Bibelen. Men hun blev ved. For nogle af ordene talte stærkt til hende

Tekst: Bernt G. Olsen
Oversættelse og
bearbejdelse:
Synne Garff
Foto: Yurii Petrenko

Ien lille by uden for Osj i Kirgisistan, hvor størstedelen af befolkningen er muslimer, møder vi kristne fra flere kirker. Alle taler om stærk modstand, udelukkelse og chikane, herunder regelmæssig retsforfølgelse. En af dem er Barno Satobaldieva.

”I mit bagland betyder en kvinde ingenting,” fortæller Barno. ”Jeg er pige, og der er aldrig blevet sagt noget godt om mig derhjemme. Ingen sagde, at jeg var god til noget. Jeg hader ikke min baggrund, men jeg hader, at kvinder bliver slaver. Jeg er dybt taknemmelig for, at jeg kom ud af det.”

Barno ved, hvad der kræves for at være åben om sin tro i denne by, som i de seneste år er blevet stærkt radikaliseret. Islam er i stor fremgang. Overalt skyder nye moskeer op. Selv de mindste landsbyer har en moské.

For Barno kom forandringen via en ung kirgisisk familie, der flyttede til byen for at åbne en kirke. Ingen ville leje en lejlighed til dem. Men så henviste nogen den kristne familie til Barnos familiehuse. Da de kom på besøg, spurgte Barnos mor, hvad de ville. De svarede, at de var missionærer, og hun indvilligede i at udleje til dem. Senere viste det sig, at hun havde hørt forkert - på russisk ligner ordet ’missionær’ og ’politiet’ nemlig hinanden. Sådan endte det med, at en kristen familie flyttede ind i huset. På dette tidspunkt havde Barno alvorlige psykiske problemer. Hun søgte dagligt hen til moskeen, hvor imamen læste bønner for hende. Men intet syntes at hjælpe, og Barno overvejede at tage sit eget liv.

Barno er fra en dybt religiøs, usbekisk familie. Som barn blev hun opdraget til aldrig at røre ved Bibelen - den blev kaldt en farlig bog. ”Jeg modtog dog en bibel, som jeg læste i,” siger Barno. Moderen blev imidlertid rasende og straffede sin datter. Så skete det ulykkelige, at den ene bror blev alvorligt syg og døde. Moderen beskyldte Barno for at have bragt en forbandelse over huset pga. Bibelen. Så den blev brændt. Barno kunne dog ikke slippe sin nysgerrighed over for kristendommen og kredsede om den kirgisiske missionærfamilie.

”Jeg bad fx om at låne telefonen, især når de havde bibelstudier i deres lejlighed. Så lod jeg som om, at jeg talte i telefon, mens jeg faktisk lyttede til, hvad der blev sagt.”

Da hun røg dybere ned i depressionens mørke, sendte moren hende hen til kirken. Da menigheden bad for Barno, hørte hun en fjern stemme, der sagde: ”Gud elsker dig og tilgiver alle dine synder”. Barno havde aldrig oplevet noget lignende.

”Som muslim kunne jeg i bedste fald håbe på et sted i paradiset, hvis jeg fulgte alle krav og læste mine fem bønner hver dag. Men nu hørte

”

Som muslim kunne jeg i bedste fald håbe på et sted i paradiset, hvis jeg fulgte alle krav og læste mine fem bønner hver dag. Men nu hørte jeg, at Gud ville tilgive al synd, hvis bare jeg bad ham om det.

jeg, at Gud ville tilgive al synd, hvis bare jeg bad ham om det.”

Barno besluttede sig for at blive kristen. I første omgang gav forældrene hende ikke lov til at deltage i gudstjenester. Da de fandt ud af, at hun alligevel deltog, blev hun hårdt straffet. Broderen slog hende så voldsomt, at hun troede, hun skulle dø. Hun blev låst inde i huset, så hun turde ikke gå hen for at bede.

”De lagde også en russisk koran til mig i stedet for den russiske bibel, jeg havde læst.”

Til sidst flygtede Barno over til den kirgisiske præstefamilie.

To gange blev præsten slået ned af Barnos bror. Men den kristne familie tog sig alligevel af hende.

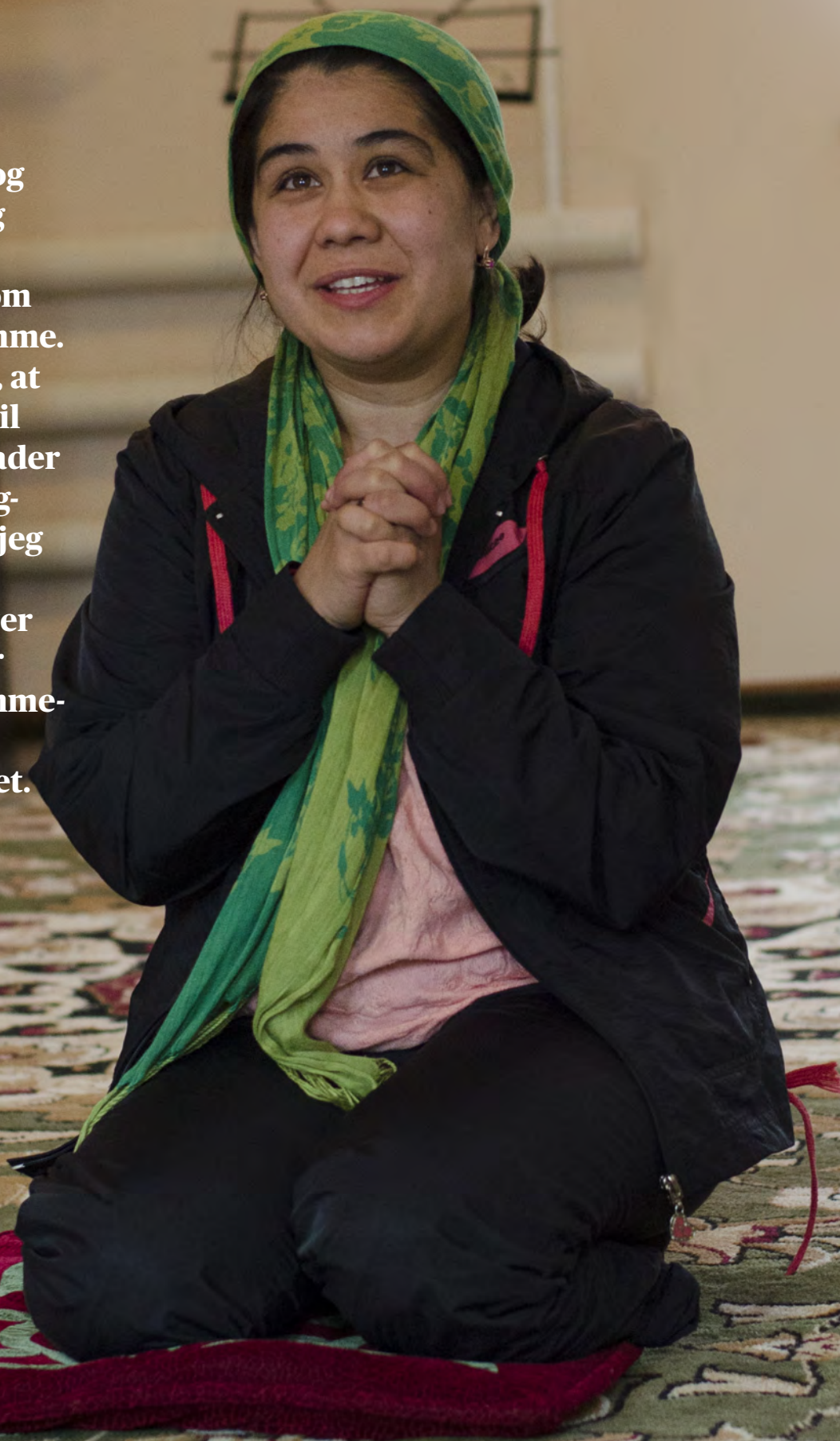
”Nu er de mine åndelige forældre,” slutter Barno, der i dag er gift med en presbyteriansk præst.

ARBEJDSLØSHED OG UDVANDRING

Nogle af landene i Centralasien er blandt verdens fattigste. Mange jobs fra Sovjettiden forsvandt, da russerne forlod landene, og der er ikke kommet nye jobs til. For mange er den vigtigste indtægtskilde de penge, der sendes af familiemedlemmer, som er rejst til udlandet for at finde arbejde. Andelen af kristne er også faldet kraftigt, fordi mange russere er flyttet til Rusland. Men blandt de nationale folkeslag lever den kristne tro.

”

Jeg er pige, og der er aldrig blevet sagt noget godt om mig derhjemme. Ingen sagde, at jeg var god til noget. Jeg hader ikke min baggrund, men jeg hader, at kvinder bliver slaver. Jeg er dybt taknemmelig for, at jeg kom ud af det.

Kærligheden i vinden

I kristendommen behandles kvinder og mænd lige. Det tiltrækker mange unge kvinder

Tekst: Bernt G. Olsen
Oversættelse og
bearbejdelse:
Synne Garff
Fotos: Yurii Petrenko

Byen Kyzyl Kiya ligger i Kirgisistan på grænsen til Usbekistan. Den kristne menighed er her blandet med russere. Kirken blev grundlagt af missionærer fra Korea, som arbejdede blandt de mange koreanere i landet. Ud over kirken indeholder bygningerne et rehabiliteringscenter for misbrugere og tidligere indsatte. Problemerne begynder, når muslimer bliver kristne og begynder at gå i kirke.

Kvinden Aikus har det praktiske ledelsesansvar i den kirke, vi besøger. Aikus kommer fra en landsby, en såkaldt "keslak".

"Jeg er en pige og kommer ovenikøbet fra en keslak - længere nede ad rangstien kan man næsten ikke komme," forklarer hun. "Som kvinder er vi ikke noget værd. Jeg var den eneste pige blandt fem brødre og levede som slave for alle de andre. Det førte mig ind i et så dybt mørke, at jeg overvejede at tage mit eget liv."

Jeg er forbløffet - hun er den tredje stærke kvinde, som på to dage har fortalt mig, at hun overvejede selvmord for at komme ud af mørket.

Hvad gør selvmordet så almindeligt blandt unge kvinder?

Aikus begynder at fortælle sin egen historie, men det falder hende ikke let. Hun bliver bevæget og tør ikke løfte sløret for alle de mørke kapitler i fortiden. Men hun fortæller, at livet dengang kun bestod i at arbejde og var en uendelig kamp for at overleve. Der var aldrig så meget som et venligt ord derhjemme.

Da hun var 11 år, havde hun en oplevelse, der gjorde indtryk og lagde kimen til noget større. Som muslim havde hun aldrig fejret jul, men i december 1994 rullede filmen Jesus hen over skærmen på kirgisisk tv. Hen mod slutningen blev det vist og forklaret, hvordan man beder til Jesus, og det glemte hun aldrig. Da hun senere stødte på et kors, købte hun det og hængte det om halsen. Det måtte hun dog fjerne igen, da forældrene opdagede det. Men hun kunne ikke slette de religiøse spor.

En dag da hun vandrede ude på markerne, oplevede hun pludselig vinden blæse på en helt særlig måde. Og hun fik en dyb og stærk ople-

”

**Jeg er en pige
og kommer
ovenikøbet fra
en kslak -
længere nede
ad rangstien
kan man næsten
ikke komme.**

KOREANERNE I CENTRALASIEN

Ved Sovjetunionens fald i 1991 boede der en halv million etniske koreanere i Sovjetunionen, halvdelen af dem i dagens Usbekistan. Den koreanske immigration begyndte i 1863, da Rusland åbnede store landområder i øst for immigration, fordi afgrøderne i Korea var slået fejl. Den sidste bølge med koreanere kom omkring 1920. Mange bosatte sig i øst, i Vladivostok.

Der blev gjort mange forsøg på at integrere koreanerne, som ofte samlede sig i de samme byer og tog vare på deres kultur og traditioner. I 1930'erne lukkede Stalin koreanske skoler, brændte deres bøger og forbød det koreanske sprog. Nogle blev fængslet og henrettet som "fjender af folket". I 1937 blev 182.000 koreanere deporteret fra Vladivostok til dagens Usbekistan. Stalin frygtede, at de ville spionere for Japan, som netop havde indtaget Mandsjuria. Omkring 15.000 koreanere døde under deportationen, de fleste var børn og ældre.

◀ Aikus har koreanske rødder, kommer fra en muslimsk familie, men endte med at konvertere til kristendommen.

▼ Aikus' datter har fået en børnebibel. Sammen med sin mor lever hun blandt kristne, der kæmper for trosfrihed.

velse af Guds nærvær. Da hun et par år senere kom til en kristen menighed, blev hun opfyldt af ordene i Jeremias Bog: Før jeg dannede dig i moders liv, kendte jeg dig.

”Jeg oplevede igen det, jeg havde følt i vinden den dag på markerne. For mig blev det en forelskelse - jeg har simpelthen ikke bedre ord for den følelse.”

Aikus følte sig elsket på en helt ny måde, og hun endte med at flygte hjemmefra over til en tante, der også var blevet kristen. Hun havde det faktisk så elendigt, at hun havde besluttet sig for at smide sig ud foran en lastbil, men hos tanten intensiveredes den religiøse oplevelse. Med fornyet håb vendte hun tilbage til sin landsby, hvor hun fik øje på sin far, der sad og læste intet mindre end Bibelen - en mand var kommet forbi med et eksemplar. De mange oplevelser begyndte at bundfælde sig. Og en ny tid begyndte for familien med en helt anden ånd til huset.

For at beskytte de kristne, har vi anonymiseret navnene.

KLODEN RUNDT

SYRIEN

Den maronitiske kirke blev ramt af et bombenedslag i 2016. Det forhindrede dog ikke menigheden i at fejre jul.

FOTO: Bibelselskabet i Syrien

For første gang i fire år var Bibelselskabet i Syrien med på bogmessen Damascus Book Fair. Det er langt nemmere for folk at bede om en bibel på bogmessen end i en kirke.

FOTO: Bibelselskabet i Syrien

INDIEN

BIBELSELSKABET i Indien arrangerede en julefest for marginaliserede børn og unge, der var ramt af hiv, havde været udnyttet i prostitution, handicappede eller på anden måde var hårdt ramt.

Der blev spist godt, og så blev der ellers uddelt bibelhistorier.

FOTO: De Forenede Bibelselskaber

Traumer håndteres

DIREKTØREN FOR BIBELSELSKABET i Syrien, George Andrea, har hele krigen igennem været i løbende kontakt med international chef, Synne Garff. I Beirut mødtes de to for første gang. Her havde de under fire øjne mulighed for at drøfte de voldsomme problemer, landet står over for. Medarbejdere fra Bibelselskabet i Syrien var i Beirut for at blive uddannet i bibelsk sjælesorg. De er nu så fortlørlige med metoden, der kan forløse traumer, at de er begyndt at afholde kurser i Syrien. 125 syriske kirkeledere og kvalificerede omsorgspersoner var på kursus i 2017, og mange flere vil blive uddannet i metoden i år.

Fra begyndelsen af krigen har George Andrea været dybt bekymret over de ting, som traumatiserede folk griber til for at overleve frygt, angst, vrede og selvmordstanker. Han studerede megen kristen litteratur på arabisk

for at finde noget, der kunne lindre nogle af lidelserne. Og hans valg faldt på bibelsk sjælesorg som et af de redskaber, der kan ruste kirkerne til at bringe lindring til deres menigheder. Ingen i Bibelselskabet vidste noget om traumer før krigen. Det har været nogle drøje år; alle medarbejdere er påvirket af krigens rædsler, men har arbejdet dedikeret. "Nogle måneder har vi stort set ikke holdt fri. Vi ønsker at stå til rådighed. Og der er rigeligt at se til. Endnu engang tak for jeres trofaste støtte og opbakning i denne svære tid." Bibelens tekster bringes i spil, til refleksion og diskussion i bibelsk sjælesorg. Biblerne ligger på bordene under kurset, og der bliver slået flittigt op, ikke mindst i evangelierne:

"Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile." Matthæusevangeliet kapitel 11, vers 28

DANMARK

FOTO: Les Kaner

DANMARK

BIBELSELSKABET /
SILKEBORG HØJSKOLE
KUNST, KULTUR OG
KÆRLIGHED

Tag på inspirations- tur med Bibelen

SILKEBORG HØJSKOLE og Bibelselskabet inviterer igen til en spændende højskoleuge.

På dette års højskolekursus om kunst, kultur og kærlighed inviterer vi forfattere, kunstnere, forskere, skuespillere og musikere ind for at give deres bud på, hvordan Bibelens verden og fortællinger fascinerer og præger dem.

Mød generalsekretær i Bibelselskabet Birgitte Stoklund Larsen, forfatter og radiovært Anders Lauge-sen, lektor Leif Andersen, korshær-spræst og tidligere generalsekretær i Bibelselskabet Morten Aagaard samt mange andre levende foredragsholdere.

Læs mere om programmet i vedlagte folder!

Bibelsk sjælesorg for flygtninge i Danmark

I JANUAR afholdt Bibelselskabet blandt andet i samarbejde med præsternes efteruddannelse FUV flere kurser i *bibelsk sjælesorg* for præster og lærere, som arbejder med flygtninge.

På billedet lytter international chef, Synne Garff, til den irakiske flygtning Salem, der er traumatiseret efter sin flugt fra Mosul til Jordan.

LEDER

Gud m/k

Af Birgitte Stoklund Larsen, generalsekretær i Bibelselskabet

HAN, hun og hen. I Sverige har de for nogle år siden indført det kønsneutrale ”hen”, som man kan bruge, hvis man ønsker et ”inkluderende sprog”, som det hedder. Ordet indgår ikke i den svenske bibel, og det bruges heller ikke i den gudstjenesteordning, som Svenska Kyrkan vedtog i november sidste år. Men det forhindrer selvfølgelig ikke folk i at bruge ”hen” i kirken. Det skete fx kort før jul, hvor man i en annonce for Svenska Kyrkan i Västerås Stift kunne se Jesus omtalt som ”hen”.

Må man ryste på hovedet? Ja, det må man.

Sprog udvikler sig i takt med tendenser i samfundet, og det går ind imellem ganske hurtigt. Det betyder også noget for Bibelens sprog. Da man op til år 2000 i Sverige arbejdede på den seneste svenske bibeloversættelse var der ifølge en af de involverede oversættere ikke skyggen af overvejelser om køns-spørgsmålet i forbindelse med oversættelsesarbejdet. Det betyder fx, at når Paulus skriver til menigheden i Thessaloniki, så skriver han ”Gud elsker jer, brødre, og vi ved, at han har udvalgt jer” - ligesom Paulus også på dansk henvender sig til menigheden som ”brødre”. Det gælder både i Den Nye Aftale fra 2007 og i 1992-oversættelsen.

Skal det være sådan, fordi teksten nu engang afspejler samfundsordenen på den tid, hvor Paulus skrev breve til de første kristne menigheder? Eller skal man, når man oversætter netop en brugstekst som Bibelen, overveje, hvordan ”brødre” opfattes i en gudstjeneste i dag? Hører også menighedens kvinder sig tiltalt som elskede og udvalgte med ”brødre”? Dette sidste hensyn har vejet tungest i et par af de allerseneste bibeloversættelser i vores nabolande. I den norske bibeloversættelse fra 2011 valgte man bevidst og efter indgående drøftelser at oversætte brødre med ”søsken-de”, og i den netop reviderede tyske Luther-bibel tiltaler Paulus nu menigheden som ”brødre og søstre”.

Hvordan rammer man sagen bedst, når man både skal tage teksten og sammenhængen dengang og nu alvorligt? Det er et legitimt spørgsmål i enhver bibeloversættelse, hvor man naturligvis også må overveje, hvordan man får rigtholdigheden frem i Bibelens gudsbilleder.

Nemt er det ikke. Det opdagede den svenske forfatter Kerstin Ekman, da hun i 2013 blev bedt om sammen med en svensk teolog at oversætte den såkaldte rejseberetning i Lukasevangeliet (kapitel 9, vers 51 - kapitel 19, vers 27). Det svenske bibelselskab bad de to om at oversætte til et inkluderende sprog og undgå han og hun, hvor det kunne lade sig gøre.

Det gav hurtigt problemer; teksten blev stiv og bureaukratisk, når mand og kvinde blev udskiftet med ”nogen” eller ”en person”, fortæller Kerstin Ekman. Man gled fra en konkret, mundtlig fortælling til en mere distanceret rapport. De to oversættere var heller ikke i tvivl om, at man ikke kunne erstatte Fader-vor med ”Vor forælder, du som er i himlen”, fordi der jo ikke er nogen børn, der tiltaler deres far eller mor med ”forælder”. Hvis man vil omtale Gud som ”hen”, påpeger Ekman, så ender man i en form for ubestemt åndelighed og dermed med alt andet end evangeliernes nære og konkrete Gud.

Det er hverken smukt sprog eller teologisk holdbart. Bibelen handler om rigtige mennesker, og sproget i Bibelen ligger tæt på det skønlitterære sprog. Intet er vundet ved i politisk korrekthed at rykke sproget væk fra det konkrete. Slet ikke i Bibelen.

”Intet er vundet ved i politisk korrekthed at rykke sproget væk fra det konkrete. Slet ikke i Bibelen”

AJ, JEG KUNNE GODT TÆNKE MIG EN BØRNE- BIBEL ♥

**STØT MED EN
ENKELT
DONATION:**

Reg.nr. 3001,
kontonr. 9 00 04 88
mærket 'centralasien'

Besøg vores
hjemmeside og støt
kristne fast på:
[www.bibelselskabet.
dk/forfulgt](http://www.bibelselskabet.dk/forfulgt)

De kristne i Centralasien er under stærkt pres

Der bor 75 millioner mennesker i Centralasien. Få har en bibel eller kendskab til kristendommen, og islam vokser hurtigt. Flere steder oplever kirkerne stor vækst, men møder megen modstand – nogle steder ligefrem forfølgelse.

FOTO: De Forenede Bibelselskaber

 Bibelselskabet